

університет якості й оцінювання (Instituto Nacional de Calidad y Evaluacion), який публікує щорічні звіти щодо різних освітніх установ.

Підкреслимо, що освіта Іспанії характеризується поєднанням багатовікових традицій та інновацій різноманітних навчальних програм. Освітня система Іспанії відповідає усім європейським освітнім стандартам, дипломи іспанських університетів визнаються у всьому світі. Іспанською мовою розмовляє близько 330 мільйонів людей у понад двадцяти країнах світу. Отже, іспанська освіта є досить перспективною і потребує більш глибоких подальших досліджень наших учених.

Список використаних джерел

1. Лосєва Н. М. Самореалізація викладача куратора: навчально методичний посібник. Видання 2-е, перероблене. Донецьк : ДонНУ. 2004. 227 с.
2. Losyeva N. Game Frame of Reference as a of Preconditions for Students and Teachers Self-Realization. *Journal of Research in Innovative Teaching*. Publication of National University. Volume 2. Issue 1. March 2009. La Jolla, CA USA.

Медведєва Д. О., здобувач вищої освіти,
Донецький національний університет імені Василя Стуса,
Україна

ПРОБЛЕМИ МОРАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ

Педагоги різних часів та національностей висловлювати свої думки щодо морального виховання по-різному. Витоки щодо моралі людини прослідковуються ще із давньої Греції. Це можна побачити в словах Аристотеля: «Морально прекрасною називають людину досконалої гідності... Адже про моральну красу говорять з приводу доброти: морально прекрасним називають справедливу, мужню, благородну, яка взагалі володіє всіма добротою» [5]. Ф. Ніцше вважав: «Бути моральним, етичним – означає бути покірним давно встановленому закону чи звичаю». «Мораль – це перевага людини перед природою» [5].

Проаналізувавши наукову літературу, можна побачити, що вперше про мораль згадується ще із початком розвитку суспільства. Основну роль у появі моралі відіграла трудова діяльність людини, адже без взаємодопомоги, без чітко визначених обов'язків для кожного людина не змогла б протистояти природі. Мораль є певним регулятором взаємовідносин між людьми. Моральне

виховання, з погляду психолого-педагогічної проблематики, є досить важливим та залишається ключовою проблемою у вихованні особистості на сучасному етапі розвитку науки.

«Мораль (лат. *Moralis* – моральний) – система поглядів, уявлень, норм, оцінок, що регулюють поведінку людей; одна з форм суспільної свідомості» [3]. Моральне виховання – це виховний вплив школи, сім'ї, громадськості, що має на меті формування стійких моральних якостей, потреб, почуттів, навичок поведінки на основі засвоєння ідеалів, норм і принципів моралі та практичної діяльності [2].

Дослідники наголошують, що саме ранній вік є важливим періодом морального розвитку. Перші уявлення та моральні почуття в дитини, стверджувала С. Русова, викликають її батьки, рідні, близькі, що підходять до її колиски, бавлять, пестять, колишують, купають, граються з нею тощо. Турбота, ласка з боку рідних, радість, яка оточує дитину в здоровій, згуртованій сім'ї, виховують у дітей перші почуття симпатії, любові до батьків, дідусів і бабусь, братів, сестер, породжують прагнення спілкуватися з ними, а згодом – і піклуватися про них. Приклад батьків, старших членів сім'ї стає для дитини тим животворним джерелом, з якого поступово виростає почуття любові до людей, до свого рідного краю, народу, Батьківщини [1, с. 60–61].

Отже, мораль, моральні якості, потреби, почуття, формуються ще з раннього дитинства, коли дитина обирає свій ідеал для наслідування. Це можуть бути батьки, вихователі, брати, сестри. То, можливо, це і є однією із проблем морального виховання? Коли людина, сама того не знаючи, стає ідеалом для наслідування, та інколи не контролюючи свою поведінку, емоції, почуття, стає для когось прикладом, на жаль, не завжди позитивним.

Педагог-гуманіст В. Сухомлинський вимагав, щоб у людині з дитинства виховували доброту, справедливість, чесність. Виняткову увагу педагог приділяв вихованню почуттів. Йому належить пріоритет у необхідності виховувати у дітей непопулярні в тих умовах цінності: терпимість, милосердя, людяність [4].

Отже, можливо проблеми морального виховання зовсім не там, де ми їх шукали. Насамперед необхідно виховувати себе як моральну особистість, а потім вже особистим позитивним прикладом виховувати у своїх дітей моральну особистість.

Проблема морального виховання була і надалі залишається ключовою у світовій педагогіці. На сьогодні українськими педагогами накопичено достатній методичний супровід щодо морального виховання особистості від самого народження і аж до похилого віку. Теоретичні та практичні надбання щодо морального виховання є цінним джерелом для особистісно зорієнтованого

виховання особистості в контексті гуманістичної моралі. Тому врахування багаторічного досвіду, виховання самого себе, саморозвиток, це і є шляхом для успішного розв'язання проблем морального виховання та формування свідомого морального громадянина.

Список використаних джерел

1. Зайченко І. В. Педагогічна концепція С. Ф. Русової : навч. посіб. для студ. пед. спец. вузів / передм. М. Д. Ярмаченка. 2-ге вид., доповн. і переробл. Чернігів : ЧДПУ ім. Т. Г. Шевченка, 2000. 234 с.
2. Моральне виховання. URL: https://pidruchniki.com/14821111/pedagogika/moralne_vihovannya (дата звернення 16.04.2020)
3. Мораль та моральність: поняття та особливості. URL:<http://ru.osvita.ua/vnz/reports/culture/30432/> (дата звернення 16.04.2020)
4. Сухомлинський В. О. Слово вчителя в моральному вихованні. Вибр. твори : У 5-ти т. Т. 5. К. : Рад. школа, 1977. С. 321–330.
5. Формування моральних цінностей учнів у системі виховної роботи. URL: http://ru.osvita.ua/school/lessons_summary/upbring/33843/ (дата звернення 16.04.2020)

Олійник І. І., студентка 2 курсу філологічного факультету,
Донецький національний університет імені Василя Стуса,
Україна
Науковий керівник: Зарішняк І. М., канд. пед. наук, доц.,
Донецький національний університет імені Василя Стуса,
Україна

СИСТЕМА ЦІННОСТЕЙ СУЧАСНИХ СТАРШОКЛАСНИКІВ

Становлення сучасної особистості у процесі реформування українського суспільства й новітніх історичних змін набуває все більшої актуальності. Разом з тим активного дослідження потребують процеси та необхідні умови самоактуалізації особистості, творчого розвитку та реалізації своїх можливостей. Така проблема породжує нові виклики та нові підходи до формування ціннісно-мотиваційної сфери підлітків. Встановлення цінностей та внутрішніх переконань є однією із ключових компетентностей особистості XXI ст. Тож вивчення ціннісних орієнтацій старшокласників є актуальним питанням, адже саме вони стають генераторами нових ідей та змін у країні.